

PRAVO NA UVID U SLUŽBENE INFORMACIJE

Domaća i međunarodna jurisprudencija

Reinforcing Judicial Expertise on Freedom of Expression and the Media in South-East Europe (JUFREX)

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

COUNCIL OF EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

Pripremila: Flutura Kusari
@fluturakusari

Za izdavača: Savet za štampu Kosova
presscouncil-ks.org

Dizajn: Nita Qahili

Pripremljeno i izdato u okviru zajedničkog programa Evropske Unije i Saveta Evrope "Jačanje sudske ekspertize za slobodu izražavanja i medije u Jugoistočnoj Evropi (JUFREX)". Stavovi izraženi u ovom izdanju na nijedan način ne odražavaju zvanični stav Evropske unije i Saveta Evrope.

Decembar, 2018

SADRŽAJ

1. Uvod	7
2. Zakonodavstvo	9
3. Institucija Ombudsmana	11
Ugovor "Rruga e Kombit"	12
Računi Premijera	12
Spisak vladinih lobista	13
Učešće na sednicama opštinskih odbora	13
Prevod univerzitetskih knjiga	13
Molba za pomilovanje	14
Pripremni radovi za izradu Ustava Kosova	15
Skupi uvid u službene dokumente	15
Nepreveden ugovor o termoelektrani	15
4. Državna agencija za zaštitu ličnih podataka	17
Računi Premijera	18
Dosijei kandidata za direktora pozorišta	18
Molba za pomilovanje	19
Obrasci finansijske izjave kandidata za poslanika	20
5. Osnovni sud u Prištini	21
Računi Premijera	22
Disciplinske mere protiv tužioca	23
Ugovor "Rruga e Kombit"	25
Transparentnost energetskog sektora	26
Podaci o penzionerima	27
6. Evropski sud za ljudska prava	28
Uvid u dokumente Ustavnog suda	29
Prisluškivanja Obaveštajne agencije	30
Podaci o poljoprivrednoj imovini	31
Sprovođenje presude o uvidu u službene dokumente	32
Imena advokata prema službenom zadatku	33
7. Zakonodavstvo i odluke	35

1. UVOD

Pravo na uvid u službene informacije je deo prava slobode izražavanja. To pravo se zasniva na princip da u jednoj državi gde vlada istinska demokratija građani trebaju imati pravo na uvid u službene informacije barem u onolikoj meri koja im omogućava efektivno učešće u javni život i pitanja koja se tiču njih. Smatra se da pravo na uvid u službene informacije doprinosi povećanju polaganja računa vlasti i zvaničnika koji vrše javne funkcije. S obzirom na njegovu važnost, pravo da se zna garantuje se pravnim domaćim i međunarodnim instrumentima.

Na evropskom nivou, pravo na uvid u službene informacije garantuje se – mada ne izričito – članom 10 Evropske konvencije o ljudskim pravima, a Evropski sud za ljudska prava putem sudskih presedana neprekidno uspostavlja standarde u odbrani ovog prava. U našoj zemlji u poslednje dve decenije bilo je pozitivnih dešavanja što se tiče garancije prava na uvid u službene informacije. Zakoni u tu svrhu su usvojeni i stalno poboljšani a dostigli su najviši nivo ustavnim članovima koji garantuju pravo na uvid u službene informacije i transparentnost vlasti. Samo u poslednjih pet godina doneto je pet domaćih presuda i na desetine stavova i mišljenja upravnih organa. Većina njih je odlučilo u korist otvaranja institucija i predstavljaju pobedu za novinare i pripadnike civilnog društva koji koriste pravo na uvid u službene informacije.

Ova publikacija ukratko prikazuje domaću i međunarodnu jurisprudenciju vezanu za pravo na uvid u službene informacije. Publikacija ima za cilj da informiše novinare i ostale medijske aktere, pripadnika civilnog društva, pravnike i javnost u vezi pravnih, upravnih i sudskih dešavanja u oblasti prava javnosti da zna.

Ovaj dokument sadrži sažetak zakonodavstva koje reguliše pravo na uvid u službene informacije, odluke Institucije Ombudsmana, mišljenja Državne agencije za zaštitu ličnih podataka presude Osnovnog suda u Prištini i Evropskog suda za ljudska prava. U fokusu ovog sažetka su uglavnom slučajevi koji su povezani sa novinarima i organizacijama civilnog društva zbog važne uloge koje imaju u obaveštavanju javnosti.

Odluke se tiču zahteva za uvid u milionske ugovore za izgradnju autoputa "Rruga e Kombit" i termoelektrane, zatim uvid u račune troškova premijera, spisak lobista vlade, i konačne disciplinske mere prema tužiocima.

Većina odluka Ombudsmana i presuda Osnovnog suda osigurane su putem uvida u javne informacije. Neke od ovih odluka ne sadrže imena, jer je uvid uslovljen izbacivanjem imena. Domaće presude sadrže imena uključenih strana, jer su saslušanja bila otvorena i bilo je dosta medijskih izveštaja. Mišljenja Državne agencije za zaštitu ljudskih podataka i presude ECHR-a osigurane su s lakoćom sa njihovih zvaničnih stranica gde se obično objavljuju zajedno sa imenima uključenih strana.

2.

Zakonodavstvo

Zakoni koji garantuju pravo na uvid u službene informacije datiraju otkad je na Kosovu uspostavljena Misija Ujedinjenih nacija na Kosovu (UNMIK). Na početku, 2003. godine na snazi je bio Zakon 2003/12 o uvidu u službene dokumente kojeg je usvojila Skupština Kosova (Skupština) i proglasio UNMIK putem Pravilnika 2003/32¹. Proglašenjem nezavisnosti Kosova 2008. godine, ovo pravo je garantovano i Ustavom Kosova posebnim članom² i ostalim članovima koji garantuju transparentnost javnih institucija³. 2010. godine Skupština je usvojila Zakon br. 03/L-215 o uvidu u javne dokumente, koji je još uvek na snazi⁴. U međuvremenu, primarno zakonodavstvo je dalje dopunjeno podzakonskim aktima⁵ koji regulišu specifične aspekte sprovođenja prava na uvid u službene informacije, kao što je držanje službene evidencije u vezi zahteva za uvid u službene dokumente i odnosnih tarifa⁶. U vreme kada se pisao ovaj dokument, Skupština Kosova je usvojila nacrt zakona za izmenu Zakona o uvidu u službene dokumente. Ovaj nacrt zakona očekuje se da se razmotri od strane određenih skupštinskih komisija pre nego što se usvoji nakon drugog čitanja. Na evropskom nivou, ovo se pravo garantuje članom 10 Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama⁷. Iako ovaj član izričito ne spominje pravo na uvid u javne informacije, ovo pravo je dalje razvijeno putem presuda Evropskog suda za ljudska prava, a neke od tih presuda izložene su u Poglavlju VI ove publikacije.

¹ Pravilnik br. 2003/32 za proglašenje zakona usvojenog od Skupštine Kosova za uvid u službene dokumente, 6. novembar 2003. Misija Ujedinjenih Nacija na Kosovu.

² Član 4: Pravo na uvid u službene dokumente, Ustav Kosova, 15. jun 2008.

³ Član 120: Javne finansije, i Član 123: Opšte odredbe, Ustav Kosova, 15. jun 2008.

⁴ Zakon br. 03/L-215 o uvidu u službene dokumente, 25 novembar 2010, Skupština Kosova

⁵ Pravilnik br. 04/2012 o službenoj evidenciji zahteva za uvid u službene dokumente i paket standardnih dokumenata za zahteve za uvid u službene dokumente, i Pravilnik br. 02/2012/MF za tarife za uvid u službene dokumente.

⁶ Kajtazi B.M. Sažetak zakonodavstva o pravu na uvid u službene dokumente, Priština: G Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH; 2013. Dostupno na: http://www.kryeministri-ks.net/repository/docs/i_permblehdije_legislacioni_per_te_drejtjen_e_qasjes_ne_doku.pdf

⁷ Člana 10, Evropska konvencija za ljudska prava i osnovne slobode. 3. septembar 1953.

3.

Institucija Ombudsmana

3.1 Ugovor “Rruga e Kombit”

U julu 2010. godine, nevladina organizacija “Lëvizja Fol” je tražila od Ministarstva za transport i telekomunikaciju uvid u kopiju dosijea tendera i ugovora za izgradnju autoputa Morine-Merdare (koji je poznat kao “Rruga e Kombit”)⁸. Nakon što je ministarstvo odbilo zahtev, organizacija je podnela žalbu Kancelariji Ombudsmana, tvrdeći da to odbijanje predstavlja kršenje prava na uvid 4 službene dokumente. Ombudsman nije razmotrio ovu žalbu, pošto se u vezi tog odbijanja paralelno vodio sudski proces koji je pokrenula “Lëvizja Fol” pri nadležnom sudu. Presuda vezana za ovaj slučaj prikazana je u Poglavlju V ove publikacije.

3.2 Računi premijera

Nevladina organizacija “Balkanska mreža istraživačkog novinarstva” (BIRN) je tražila uvid u troškove bivšeg premijera Hashima Thačija, i šest zamenika premijera koji su služili tokom njegovog mandata. Nakon odbijanja zahteva, organizacija “BIRN” se obratila Ombudsmanu protiv Kancelarije premijera u vezi uskraćivanja prava na uvid u tražene račune⁹. Ombudsman se obratio Državnoj agenciji za zaštitu ličnih podataka, koja je zaključila da bi potpuno objavljivanje računa bilo u suprotnosti sa zakonima koji regulišu zaštitu ličnih podataka. Ombudsman je izjavio da poštuje to mišljenje i uputio je podnosioca žalbe da se obrati nadležnom sudu ukoliko nije zadovoljan sa ovim ishodom. Mišljenje agencije i presuda Osnovnog suda u Prištini vezana za ovaj slučaj prikazani su u Poglavlju IV i Poglavlju V ove publikacije.

3.3 Spisak vladinih lobista

Jedna nevladina organizacija koja se bavi medijima tražila je od Kancelarije premijera uvid u spisak stranih savetnika i lobista, uključujući podatke, plate i period njihovog angažmana između februara 2008. i decembra 2011. Kancelarija premijera je odbila ovaj zahtev administrativnim ćutanjem, bez ikakvog odgovora organizaciji. Organizacija se obratila žalbom Kancelariji Ombudsmana zbog uskraćivanja prava na uvid u službene dokumente. U vezi ovog

⁸ A.nr.91/2011, 6 jun 2011, Institucija Ombudsmana

⁹ A.nr.512/2011, 1 jun 2012, Institucija Ombudsmana

predmeta¹⁰ Ombudsman ja zaključio da Kancelarija premijera nije uspela da ispuni svoju zakonsku obavezu i da odgovori podnosiocu zahteva, i savetovao je organizaciju da se obrati nadležnom sudu.

3.4 Učešće na sednicama opštinskih odbora

Odbor za politiku i finansije opštine Priština na jednoj od održanih sednica 2011. godine nije dozvolio učešće medija i pripadnika organizacija civilnog društva. Jedna nevladina organizacija se obratila Ombudsmanu, žaleći se zbog zatvaranja sastanaka tog odbora¹¹. Nakon razmatranja žalbe, Ombudsman je preporučio tadašnjem predsedniku opštine, Isa Mustafa, da dozvoli učešće javnosti na sastancima ovog odbora. S druge strane, u slučajevima kada je zakonom dopušteno zatvaranje sastanaka, Ombudsman je procenio da bi opština trebala zatvoriti potpuno ili delimično putem jedne dobro obrazložene odluke.

3.5 Prevod univerzitetskih knjiga

Jedna nevladina organizacija je tražila uvid u informacije koje se tiču jednog tendera za prevođenje knjiga sa engleskog na albanski jezik. Organizacija je takođe tražila uvid u dokumente koje imaju veze sa ugovorom iz 2005. godine za transfer studenata medicine sa Univerziteta u Tetovu u Univerzitet u Prištini. Nakon odbijanja zahteva, organizacija se obratila Ombudsmanu protiv Univerziteta u Prištini "Hasan Prishtina" zbog uskraćivanja prava na uvid u službene dokumente¹². Nakon komunikacije sa predstavnicima Kancelarije rektora, Ombudsman je obavestjen da je slučaj pod istragom i zaključio je da bi objavljivanje dokumenata u vezi ovog tendera moglo oštetiti proces istrage. Što se tiče informacija o transferu studenata, Ombudsman je zaključio da Kancelarija rektora ne poseduje dokumente koji su vezani za to pitanje.

¹⁰ A.nr.245/2012, 14. januar 2013, Institucija Ombudsmana

¹¹ A.nr.134/2013, 11. februar 2013, Institucija Ombudsmana

¹² A.nr.41/2014, 12. maj 2014, Institucija Ombudsmana

3.6 Molba za pomilovanje

Organizacija "BIRN" je podnela zahtev za uvid u svaki dosije sa informacijama o podnosiocima molbi za pomilovanje koje je primila Kancelarija predsednice kao i zapisnike iz sastanaka sa profesionalnim odborima za pomilovanje koji su održani od 2011. godine. Predsedništvo je odbilo ovaj zahtev uz obrazloženje da informacije sadrže lične i osetljive podatke i da bi uvid u te informacije predstavljao kršenje Zakona o zaštiti ličnih podataka. S druge strane, zahtev za uvid u zapisnike je odbijen uz obrazloženje da su zvanični zapisi vezani za diskusije unutar odbora za pomilovanje poverljivi i ne objavljuju se prema članu 12 (1.11) Zakona o uvidu u službene dokumente. Nakon odbijanja zahteva, organizacija se obratila Ombudsmanu protiv Kancelarije predsednice Atifete Jahjaga zbog uskraćivanja uvida u službene dokumente¹³. Nakon istrage, Ombudsman je zaključio da ograničavanje prava na uvid u službene dokumente predstavlja ustavno ograničavanje i preduzeto je u neophodnoj meri. Mišljenje Agencije za zaštitu ličnih podataka je izloženo u Poglavlju IV ove publikacije.

3.7 Pripremni radovi za izradu Ustava Kosova

Ombudsman je pokrenuo istragu ex officio u vezi postojanja, čuvanja, lokacije i uvida u travaux preparatoires (pripremni radovi) Komisije za izradu Ustava Republike Kosova¹⁴. Istraga je pokrenuta nakon što su se u medijima pojavile informacije da travaux preparatoires nisu arhivirane nakon završetka izrade Ustava. Ombudsman je zaključio da se dokumenti vezani za pripremni rad nalaze u Državnoj agenciji arhiva i da su ti dokumenti dostupni javnosti.

3.8 Skupi uvid u službene dokumente

"Institut za napredne studije GAP" je podneo zahtev za uvid u službene dokumente Agenciji za registraciju biznisa (ARBK) koja funkcioniše u okviru Ministarstva za trgovinu i industriju. ARBK je uslovila ovaj

¹³ A.nr. 285/2014, 13 jun 2014, Institucija Ombudsmana

¹⁴ A.nr. 496/2014, 10 juli 2015, Institucija Ombudsmana

uvid obavezom plaćanja 0,30 evra po stranici dokumenta. Ova tarifa uvedena je na osnovu jednog pravilnika koji određuje tarife za uvid u službene dokumente. "Institut za napredne studije GAP" obratio se Ombudsmanu protiv ARBK-a tvrdnjom da je to uslovljavanje predstavljalo uskraćivanje prava na uvid u službene dokumente¹⁵. Dok su se vodile potrebne istrage, Agencija za registraciju biznisa je obavestila Ombudsmana da je potpisala memorandum o saradnji da bi organizaciji dopustila besplatan uvid u tražene dokumente.

3.9 Nepreveden ugovor o termoelektrani

Dnevni list "Zëri" je od Ministarstva za ekonomski razvoj tražio uvid u ugovor za izgradnju termoelektrane koja je poznata kao "Kosova e Re". Pošto ministarstvo nije odgovorilo, novina se obratila Ombudsmanu jer nije dobila odgovor na podneti zahtev¹⁶. Dok je Ombudsman razmatrao ovaj zahtev, ministarstvo je objavilo ovaj ugovor. Međutim, uprkos tome, Ombudsman je zaključio da je uvid u ovaj ugovor ostao ograničen za veliki deo javnosti jer nije preveden na dva službena jezika Republike Kosovo. Ministarstvo je obećalo Ombudsmanu da će prevesti sve sporazume ovog ugovora i da će ih naknadno objaviti.

¹⁵ A.nr. 482/2017, 23 januar 2018, Institucija Ombudsmana

¹⁶ A.nr.28/2018, 24 maj 2018, Institucija Ombudsmana

4.

Državna agencija za zaštitu ličnih podataka

Pravo na uvid u službene informacije
Domaća i međunarodna jurisprudencija

4.1 Računi premijera

Organizacija "BIRN" je tražila uvid u troškove bivšeg premijera Hashima Thaçija, i šest zamenika premijera koji su služili tokom njegovog mandata. Nakon odbijanja zahteva, organizacija se obratila Ombudsmanu protiv Kancelarije premijera Kosova u vezi uskraćivanja prava na uvid u tražene račune. Ombudsman se obratio Državnoj agenciji za zaštitu ličnih podataka pitanjem da li bi objavljivanje računa predstavljalo kršenje prava na zaštitu ličnih podataka¹⁷. Prema ovoj agenciji, ovi računi sadrže podatke koje se, prema članu 2, Zakona 03/L-172 o zaštiti ličnih podataka, smatraju ličnim podacima. Iako postoji interes za objavljivanje informacija u vezi načina korišćenja javnog novca od strane visokih državnih zvaničnika, ovaj interes se treba uravnotežiti sa pravom na zaštitu privatnosti. Računi ručkova i večera mogu sadržati vrste hrane i pića koje bi otkrile ili prejudicirale zdravstveno stanje ili versku [pripadnost] zvaničnika i mesta gde su održani sastanci. Agencija je zaključila da bi traženi podaci vezani za način života visokih državnih zvaničnika i otkrivanje tih podataka moglo imati uticaj na njihov lični i profesionalni kapacitet. Ti podaci bi takođe mogli sadržati lične informacije trećih strana, čije bi otkrivanje moglo prejudicirati njihove komercijalne interese. Prema tome, otkrivanje tih podataka bilo bi u suprotnosti sa članom 26 i članom 41 (2) Ustava Republike Kosovo, kao i sa Zakonom 03/L-172 o zaštiti ličnih podataka. Prema Agenciji, računi bi mogli biti objavljeni anonimno, a ukoliko je to nemoguće mogao bi se koristiti neki obrazac ili drugi prikladni oblik koji bi osigurao dovoljnu transparentnost trošenja javnog novca.

Državna Agencija za Zaštitu Ličnih Podataka

4.2 Dosijeji kandidata za direktora pozorišta

Organizata "BIRN" kërkoj opinionin e ASHMDP-së nëse qasja e plotë Organizacija "BIRN" je od Agencije za zaštitu ličnih podataka tražila mišljenje da li je potpuni uvid u dosjee kandidata za položaj direktora Narodnog pozorišta Kosova u Ministarstvu kulture, omladine i sporta, u skladu sa zaštitom ličnih podataka¹⁸. Prema ovoj agenciji, podaci u opštim dosijeima sadrže lične podatke kao što je broj telefona, elektronska adresa, bračno stanje, adresa, lični broj i sertifikat krivičnog stanja. Ovi podaci se mogu [u potpunosti] preraditi samo ukoliko postoji suštinski javni interes i u ovom slučaju agencija je zaključila

Pravo na uvid u službene informacije
Domaća i međunarodna jurisprudencija

¹⁷ Mišljenje 04/2012, 30 april 2012, Državna agencija za zaštitu ličnih podataka

¹⁸ Mišljenje 30/2013, 23 februar 2013, Državna agencija za zaštitu ličnih podataka

da ne postoji takav interes. Uvid se može dozvoliti samo u određene informacije koje su navedene u konkursu, kao što je recimo ime i prezime, stručna priprema, radno iskustvo, poznavanje stranih jezika i sl. Ovi podaci su dovoljni da bi zadovoljili javni interes, i ne stavljaju u opasnost dostojanstvo subjekta tih podataka. Prema tome, agencija je zaključila da se ne može dozvoliti potpuni uvid u dosije kandidata za slobodno radno mesto direktora Nacionalnog pozorišta Kosova¹⁹.

4.3 Molba za pomilovanje

Organizacija "BIRN" je tražila mišljenje Agencije za zaštitu ličnih podataka u vezi toga da li su sve molbe za pomilovanje u skladu sa pravom na zaštitu ličnih podataka²⁰. "BIRN" je tražio uvid u molbe za pomilovanje upućene Kancelariji predsednice Kosova, Atifete Jahjaga, od 2011. gde su uključene sve informacije podnosioca molbi za pomilovanje koje je predsedništvo primilo, kao i sve zapisnike iz sastanaka sa profesionalnim odborima za pomilovanje koji su održani od 2011. godine. Prema ovoj agenciji, suštinski javni interes nije neophodno isti sa interesovanjem javnosti. Činjenica da su molbe za pomilovanje bile predmet diskusije u medijima a i šire ne podrazumeva da je automatski u interesu javnosti da se te informacije objave. No pošto su u javnosti dospele delimične informacije [u vezi pomilovanja kažnjenih] otvarajući vrata lošim tumačenjima i predrasudama, agencija je procenila da javnost treba da zna na osnovu kojih informacija su donete te važne odluke. To bi i omogućilo odstranjivanje bilo kakve sumnje vezane za moguće greške u proces pomilovanja i povećalo bi transparentnost i odgovornost. Prema tome, uvid u molbe za pomilovanje i u zapisnike iz sastanaka komisije za procenu molbi nije u suprotnosti sa Zakonom o zaštiti ličnih podataka. Agencija je zaključila da se treba dozvoliti potpuni uvid u lične podatke pomilovanih, lične podatke nepomilovanih (sa inicijalima), i ne treba dozvoliti uvid u lične podatke trećih strana.

4.4 Obrasci finansijske izjave kandidata za poslanika

Centralna izborna komisija je tražila mišljenje Agencije za zaštitu ličnih

¹⁹ U vezi tog istog zahteva organizacije BIRN, Ministarstvo kulture, omladine i sporta je tražilo mišljenje Agencije, koja je dala isto mišljenje.

²⁰ Mišljenje 53/2014, 30 mart 2014, Državna agencija za zaštitu ličnih podataka

podataka da li je objavljivanje obrazaca finansijske izjave kandidata za 120 poslanika Kosova koji su sertifikovani (koji su prešli izborni prag) u skladu sa pravom na zaštitu ličnih podataka²¹. Prema ovoj agenciji, ti obrasci sertifikovanih kandidata nisu poverljivi, ali oni se mogu objaviti samo tokom predizborne kampanje. Objavljivanje tih obrazaca je od javnog interesa i tako nešto utiče pozitivno na transparentnost podataka koji su vezani sa osobama koje žele preduzeti visoke državne pozicije. Završavanjem izborne kampanje konzumira se cilj sertifikovanih kandidata kao učesnici u izbornu takmičenje i otvaraju se druga zakonska prava i obaveze. Zbog toga, Agencija za zaštitu ličnih podataka je procenila da se nakon predizborne kampanje podaci trebaju izbrisati ili uništiti u skladu sa zakonima na snazi.

²¹ Mišljenje 29/2015, 6 mart 2015, Državna agencija za zaštitu ličnih podataka

5.

Osnovni sud u Prištini

5.1 Računi Premijera

Organizacija "BIRN" (tužitelj) je tražila uvid u dokumente troškova bivšeg premijera Hashima Tačija (optuženi) i bivših zamenika premijera, Hajredin Kuçi, Edita Tahiri, Bujar Bukoshi, Behgjet Pacolli, Mimoza Kusari-Lila, od 15. februara 2011. do 31. avgusta 2012²². Optuženi je odbio zahtev za uvid i zahtev za ponovno razmatranje tvrdeći da bi se time otkrili lični podaci funkcionera²³. Tužitelj je podneo tužbu Odeljenju za administrativna pitanja pri Osnovnom sudu u Prištini, putem koje je od suda tražio da poništi upravni akt (odbijanje zahteva za tražene dokumente), i da naredi optuženom da dopusti uvid u tražene dokumente.

Tokom saslušanja, optuženi nije odgovorio na tužbu. Sud je zaključio da je osporeni upravni akt pravno nejasan i sadrži nedostatke zbog kojih se ne može razmotriti njegova zakonitost. Prema sudu, on sadrži i suštinska kršenja koja se tiču nedostatka zaključaka o činjenicama i obrazloženju. Odbijanje zahteva u cilju zaštite ličnih podataka je opšta i apstraktna formulacija i ne nudi razloge koji bi usloveli donošenje ove odluke. Dalje, sud je zaključio da Zakon o uvidu u službene dokumente predviđa da institucije trebaju da donesu odluku na zahtev za uvid u službene dokumente, a ne odgovor, kao što je to učinio optuženi u ovom slučaju. Zbog toga, sud je taj odgovor smatrao nezakonitim.

Član 120 Ustava Kosova propisuje da se javna potrošnja i sakupljanje javnih prihoda zasnivaju na principima odgovornosti, efektivnosti, efikasnosti i transparentnosti. Sud je procenio da ovaj član odbacuje mogućnost da se javni novac smatra kao privatna stvar i da je neobjavljivanje troškova visokih državnih zvaničnika ujedno i kršenje ovog člana. Interes javnosti da nadgleda pravilno korišćenje javnog novca, prema sudu, takođe opravdava navodno kršenje privatnog života javnih funkcionera. Međutim, sud dodaje da objavljivanje troškova javnih zvaničnika nema nikakve veze sa njihovim privatnim životom. Prema sudu, dokumenti koje je tražio tužitelj ne spadaju u vrste dokumenata koji se izuzimaju od uvida prema Zakonu o uvidu u službene dokumente. Tvrdnju optuženog da su ti podaci zaštićeni zakonima o zaštiti ličnih podataka sud je ocenio kao neosnovanu, jer troškovi zvaničnika, posebno visokih državnih

²² Balkanska mreža istraživačkog novinarstva protiv Kancelarija Premijera, A.nr.1335/2012, 26. maj 2015., Odeljenje za administrativna pitanja, Osnovni sud u Prištini

²³ Agencija za zaštitu ličnih podataka je dala mišljenje o ovom slučaju.

zvaničnika, su novac koji je sakupljen od poreza koji plaćaju građani Republike Kosovo. Oni imaju pravo da budu obavešteni gde se troši svaki cent od strane zvaničnika koji imaju javna ovlašćenja. Sud je odobrio tužbu i naredio je optuženom da u roku od 30 dana donese odluku kojom će organizaciji "BIRN", dozvoliti uvid u sve tražene dokumente i informacije.

5.2 Disciplinske mere protiv tužioca

Organizacija "BIRN" je tražila od Tužilačkog saveta Kosova (optuženi) uvid u konačne odluke kojima su izrečene disciplinske mere protiv tužioca²⁴. Optuženi je odbio zahtev za uvid u službene dokumente. Tužitelj je podneo tužbu protiv odluke za odbijanje zahteva za uvid u gore spomenute službene dokumente. Tokom saslušanja, optuženi je tvrdio da je imao prava odbiti uvid u tražene dokumente jer bi njihovo objavljivanje: a) prekršilo prava tužioca i ti dokumenti bi se koristili u cilju klevetanja, b) sa imenom i prezimenom prekršilo njihovo pravo na privatnost, i c) bilo u suprotnosti sa Pravilnikom o radu disciplinske komisije. Prema sudu, upravni akt sadrži nedostatke (suštinska kršenja) koji ne omogućuju razmatranje njegove zakonitosti. Sud je odluku smatrao nezakonitom, jer je pravno nejasna, protivrečna, i ne sadrži razloge koje su uslovili njeno donošenje.

Prema sudu, pravo na uvid u službene dokumente je osnovno pravo demokratskog društva i jedan od pokazatelja nivoa transparentnosti i odgovornosti javnih vlasti naspram građana, civilnog društva, medija itd. Slobodan tok informacija igra važnu ulogu u uspostavljanju poverenja između javnih institucija i građana. Taj tok povećava komunikaciju unutar institucija i čini javnu upravu efikasnijom u aspektu pružanja usluga. Štaviše, prema sudu, slobodan uvid u javne informacije i dokumente može se koristiti za ostvarivanje drugih osnovnih prava koja jačaju građansku hrabrost i vladavinu prava. Tražena informacija ne može se smatrati privatnom, jer su dela pojedinaca u službenom svojstvu tužioca službeni akti državnih zvaničnika koji preduzimaju javne obaveze. Njihova dela imaju direktan uticaj na zakonska prava građana, čime trebaju uživati integritet i poverenje. Zbog toga građani imaju neposredan racionalni interes da se informišu ako tužioci koriste svoj autoritet na etički, odgovoran i zakonski način. Oni trebaju biti obavešteni kada se državni tužioci

²⁴ Balkanska mreža istraživačkog novinarstva protiv Tužilačkog saveta Kosova, A.nr.1412/2012, 16 jun 2015, Odeljenje podneo tužbu, Osnovni sud u Prištini

kažnjavaju zbog lošeg ponašanja. Zbog toga je sud zaključio da svako loše ponašanje od strane tužioca smatra se uskraćivanjem prava na privatnost. Kad bi se ove delatnosti uzeli u domenu njihove privatnosti, tako nešto bi u biti ukinulo javnu prirodu obaveza koje su poverene tužiocima kao zaštitnici zakona na Kosovu.

Dalje, sud je zaključio da dokumenti koje je tražio tužitelj ne spadaju u vrste dokumenata koji se izuzimaju od uvida prema Zakonu o uvidu u službene dokumente. Tvrdnju optuženog da se uvidom u javne dokumente obznanjaju lični podaci tužioca, sud je procenio neosnovanom. Prema sudu, tužioci su poznati imenom i prezimenom, njihovo imenovanje je javno i shodno tome objavljivanje imena i prezimena tužioca prema kojima su izrečene disciplinske mere ne bi prekršilo njihovo pravo na privatnost. Sud je utvrdio da tužitelj nije tražio dokumente iz istražne faze, nego samo disciplinske odluke izričitog oblika. Prema sudu, ukoliko bi traženi dokument sadržao informacije o dokazima koji su razmotreni tokom disciplinske istrage, javna institucija bi mogla dozvoliti delimični uvid, kao što to predviđa član 11.2 Zakona o uvidu u službene dokumente.

Sud je procenio kao neosnovane tvrdnje tužitelja da, na osnovu člana 21 i 24 Pravilnika o radu i disciplinske komisije, odluke vezane za disciplinske prekršaje tužioca i njihova imena ne smeju biti javni. Prema sudu, pravilnik je najniži dokument u hijerarhiji pravnih akata i on treba biti u skladu sa Ustavom Kosova i Zakonom o uvidu u službene dokumente, i u slučaju spora, dvoje potonjih trebaju prevladati. Sud navodi da se optuženi nije pozivao na gore navedeni pravilnik u obrazloženju odluke kojom je odbio zahtev tužioca za uvid u službene dokumente. Sud je odobrio tužbu i naredio je optuženom da dozvoliti tužiocu uvid u odluke kojima su izrečene disciplinske mere protiv tužioca.

Osnovni Sud u Prištini

5.3 Ugovor “Rruga e Kombit”

Nevladina organizacija “Lëvizja Fol” (tužitelj) je tražila od Ministarstva za transport i telekomunikaciju (optuženi) uvid u kopije dosijea tendera ugovora za izgradnju autoputa Morine-Merdare²⁵. Zahtev se poziva na Zakon br. 2003/12 o uvidu u službene dokumente. Optuženi je odbio zahtev uz obrazloženje da su traženi dokumenti od “velike

²⁵ Lëvizja Fol protiv Ministarstvo za transport i telekomunikacije, A.nr.2284/15, 7. februar 2018, Odeljenje za administrativna pitanja, Osnovni sud u Prištini

javne važnosti i ujedno i osetljivi". Tužitelj je podneo tužbu Odeljenju za upravna pitanja pri Osnovnom sudu u Prištini u vezi ukidanja osporenog administrativnog akta (odgovora o odbijanju zahteva) i obaveze optuženog da dozvoli uvid u službene dokumente. Tokom saslušanja, sud je procenio da administrativni akt sadrži nedostatke (suštinska kršenja) koje ne dopuštaju razmatranje njegove zakonitosti. Prema sudu, administrativni akt je pravno nejasan, protivrečan i ne sadrži razloge koje su usloveli njeno donošenje. Optuženi je bio obavezan da za ovaj zahtev donese odluku, a ne odgovor, kao što je učinio u ovom slučaju. Zato je sud ocenio da je administrativni akt nezakonit.

Što se tiče zahteva za uvid u tražene dokumente, prema sudu, član 41 Ustava Republike Kosovo odbacuje mogućnost da se javni novac smatra kao privatna stvar i da je neobjavljivanje troškova visokih državnih zvaničnika ujedno i kršenje člana 120 Ustava Republike Kosovo. Interes javnosti da nadgleda redovno korišćenje javnog novca, prema sudu, takođe opravdava navodno kršenje privatnog života javnih funkcionera, ali prema proceni suda, objavljivanje troškova zvaničnika nema nikakve veze sa njihovim privatnim životom. Prema sudu, optuženi je postupio u suprotnosti sa Ustavom Republike Kosovo, Zakonom o administrativnom postupku, Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i slobodama, kao i Zakonom o uvidu u službene dokumente, jer dokumenti koje je tražio tužitelj ne spadaju u vrste dokumenata koji se izuzimaju od uvida. Zbog toga je sud naredio tužitelju da u roku od 30 dana donese odluku kojom će tužitelju dozvoliti uvid u tražene dokumente i informacije.

5.4 Transparentnost energetskeg sektora

"Institut za napredne studije GAP" (tužilac) zatražio je od Ministarstva za ekonomski razvoj (ispitanik) pristup dokumentima vezanim za proces privatizacije isporuke i distribucije električne energije i tenderske dokumentacije za termoelektranu "Kosova e Re"²⁶. Optuženi je dozvolio uvid u dokumente samo unutar zgrade, ali nije dozvolio da tužitelj dobije te dokumente, jer su bili u obliku nacрта. Tužitelj je podneo tužbu Odeljenju za upravna pitanja pri Osnovnom sudu u Prištini tražeći da sud potvrdi kršenje Zakona o uvidu u službene dokumente, i naredi optuženom da dozvoli uvid u tražene dokumente.

²⁶ Institut za napredne studije GAP protiv Ministarstva za ekonomski razvoj, A.nr.750/13, 12 decembar 2017, Osnovni sud u Prištini, Osnovni sud u Prištini

Tokom sudskog procesa, optuženo ministarstvo je tvrdilo da ne može dozvoliti uvid u tražene dokumente jer se oni tiču jedne privatne kompanije - odnosno Energetske korporacije Kosova. Prema sudu, pomenuti zakon važi za javne institucije i za fizička ili pravna lica koja rade sa javnim sredstvima (privatni nosioci javnih ovlašćenja), i Ministarstvo za ekonomski razvoj zajedno sa Energetskom korporacijom Kosova spadaju u institucije koje obuhvata ovaj zakon. Optuženi je takođe tvrdio da se dokumenti ne mogu dati na uvid jer su još uvek u obliku nacрта i nisu konačni. Ova tvrdnja, prema sudu, nije osnovana jer takvi dokumenti trebaju biti dostupni građanima koji imaju obrazloženi interes da se informišu u vezi njihovog sadržaja. Dalje, sud je procenio da optuženi nije pružio ubedljive dokaze u kojoj kategoriji izuzetaka predviđenih zakonom spada jedno takvo ograničenje. Optuženi je odbio da da na uvid dokumente u traženom obliku, mada tačka 1 člana 11 Zakona o uvidu u službene dokumente omogućuje optuženom da izabere oblik uvida u dozvoljene dokumente. Zato je sud usvojio tužbu i naredio je optuženom da u roku od 30 dana dozvoli tužitelju uvid u tražene dokumente.

5.5 Podaci o penzionerima

Federacija nezavisnih sindikata penzionera i radnih invalida na Kosovu (tužitelj) tražila je od Ministarstva rada i socijalne zaštite, Odeljenje penzija, uvid u dokumente penzionera Kosova do 1998. godine²⁷. Tužitelj je takođe podneo optuženom tražeći ponovo uvid u te dokumente. Zahtev i žalba su odbijene putem ćutanja uprave. Tužitelj je podneo tužbu Odeljenju za administrativna pitanja pri Osnovnom sudu u Prištini, gde je tražio da sud naredi ministarstvu da dozvoli uvid u tražene dokumente.

Tokom sudskog procesa, optuženi je predložio odbacivanje tužbe tvrdeći da je tužitelju nedostajao realni aktivni legitimitet da bi bio pokretač ovog postupka i da Odeljenje penzija ne može dati uvid u tražene dokumente zbog Zakona o zaštiti ličnih podataka br. 03/L-172. Sud je ove tvrdnje smatrao neosnovanim, pošto se nisu pozivale na dokaze. Prema sudu, na osnovu člana 76 i 77 Zakona o administrativnom postupku br. 09/L-28, tužitelj je bio obavezan da donese odluku vezanu za žalbu tužitelja, i zakon je sproveden na uštrb tužitelja. Sud je usvojio tužbu i naredio je tužitelju da u roku

²⁷ Federacija nezavisnih sindikata penzionera Kosova i radnih invalida Kosova protiv Ministarstva za rad i socijalnu zaštitu, Odeljenje penzija Kosova, A.nr.1186/16, 22. februar 2018., Odeljenje za administrativna pitanja, Osnovni sud u Prištini

od 30 dana donese odluku kojom će tužitelju dozvoliti uvid u tražene dokumente i informacije, i da o tome obavesti tužitelja.

6.

Evropski sud za ljudska prava

6.1 Uvid u dokumente Ustavnog suda

Jedan poslanik mađarske skupštine je podneo zahtev Ustavom sudu Mađarske da proceni ustavnost nekoliko članova krivičnog kodeksa²⁸. Organizacija "Társaság a Szabadságjogokért" je tražila uvid u zahtev poslanika, koji je još uvek bio u proceduri pri Ustavnom sudu²⁹. Sud je odbio zahtev za uvid uz obrazloženje da taj dokument ne može biti dostupan javnosti bez saglasnosti njegovog autora [poslanika]. Organizacija je podnela žalbu i tražila je od domaćih sudova da narede Ustavnom sudu da dozvoli uvid u tražene dokumente u skladu sa Zakonom o podacima iz 1992. godine. Organizacija se obratila Evropskom sudu za ljudska prava, tvrdeći da odbijanje zahteva za uvid u dokumente predstavlja kršenje člana 10 Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama.

ESLJP je na početku naglasio da javnost ima pravo da dobije informacije od opšteg interesa. Slučaj pomenute organizacije smatra se odbijanjem zahteva za uvid u dokumente jednog "državnog nadzornika" koji je podjednak štampi, a ne smatra se običnim uskraćivanjem zahteva za uvid u službene dokumente. Informaciju koju je tražila organizacija bila je gotova i spremna i nije zahtevala sakupljanje podataka od strane vlade. U takvim okolnostima, država je obavezna da ne ometa tok informacija koje je tražila organizacija. Zahtev nije imao nikakve veze sa privatnim životom dotičnog poslanika i bilo bi fatalno za slobodu izražavanja kada bi javne ličnosti mogle cenzurisati štampu i javnu debatu u ime njihovih ličnih prava. Sud je procenio da bi postavljanje prepreka u cilju otežavanja uvida u informacije od javnog interesa moglo obeshrabiliti one koji rade u medijima, ili u drugim povezanim oblastima da rade posao "javnog nadzornika" i smanjilo bi njihove mogućnosti da pružaju tačne i poverljive informacije. Prema tome, mešanje u pravo organizacije na slobodu izražavanja nije potrebno u demokratskom društvu i predstavlja kršenje člana 10 Konvencije.

Odluka: Kršenje člana 10 Konvencije (jednoglasno)

²⁸ Neke od presuda ovog poglavlja se ponovo objavljuju u skraćenom obliku od publikacije Kusari F, Qasja në Dokumentet Publike, Mbrojtja e Burimeve të Gazetarëve dhe Sinjalizimi, Fondacioni Thomson, 2016, https://ad.rks-gov.net/Uploads/Documents/doracakMaj2016Sq_.pdf

²⁹ Társaság a Szabadságjogokért protiv Mađarske. zahtev br. 37374/05, 14. juli 2009, Evropski sud za ljudska prava

6.2 Prisluškivanja Obaveštajne agencije

Organizacija "Youth Initiative for Human Rights" (YIHR) sa sedištem u Prištini je tražila od Srpske obaveštajne agencije da pruža informacije u vezi broja prisluškivanih osoba tokom 2005. godine. Pozivajući se na Zakon o slobodi informisanja 2004. Agencija je odbila zahtev za uvid u informaciju, pošto prema ovom zakonu uvid se može odbiti ukoliko je dokument kvalifikovan kao tajni dokument i ukoliko bi publikacija tog dokumenta obezvređila legitimne interese koji predstavljaju prioritet u odnosu na slobodu informisanja. YIHR se žalila Komesaru za informisanje, koji je ustanovio da je Agencija prekršila pomenuti zakon i naredio joj je da dozvoli uvid podnosiocu žalbe u roku od 3 dana. Žalba Obaveštajne agencije je odbačena. U oktobar 2008. Obaveštajna agencija je obavestila YIHR da ne poseduje traženu informaciju. YIHR se obratio Evropskom sudu za ljudska prava, pozivajući se na član 10 Konvencije, tvrdeći da je Obaveštajna agencija Srbije uskratila uvid u informacije koje su se ticale elektronskog prisluškivanja, uprkos konačnoj odluci Komesara za informisanje.

ESLjD je istakao da koncept slobode informisanja prema članu 10 Konvencije uključuje i pravo na uvid u informacije. Kada se jedna nevladina organizacija, kao što je to slučaj sa YIHR-om, uključi u pitanja od javnog interesa, ona vrši svoju ulogu javnog nadzornika isto kao što to radi štampa. Vršjenje slobode izražavanja može biti ograničeno, ali ovo ograničenje mora biti u skladu sa domaćem zakonodavstvom. Ograničenja Obaveštajne agencije ne ispunjuju ovaj kriterij. Domaća institucija koja je pozvana da sprovodi Zakon o slobodi informisanja 2004. nakon što je razmotrila slučaj, ustanovila je da se tražene informacije trebaju dati YIHR-u. Iako Obaveštajna agencija je u jednom trenutku odgovorila da ne poseduje te informacije, odgovor nije bio ubedljiv. Kao rezultat toga, uporno ustručavanje Obaveštajne agencije da postupa u skladu sa naredbom Komesara za informisanje bilo je u suprotnosti sa domaćem zakonodavstvom i jednako proizvoljnošću.

Odluka: Kršenje člana 10 Konvencije (jednoglasno)

6.3 Podaci o poljoprivrednoj imovini

Proceduralno, imovinske transakcije u Austriji zahtevaju usvajanje lokalnih i regionalnih vlasti za osiguranje zaštite poljoprivredne i planinske zemlje³⁰. Nadležne institucije u tu svrhu su regionalne komisije za transakcije nekretninama. U aprilu 2005. organizacija "Österreichische Vereinigung zur Erhaltung, Sträkung und Schaffung Eines Wirtschaftlich Gesunden Land- und Forstëirtschaflichen Grundbesitzes" tražila je od Regionalne komisije Tirola za transakcije nekretninama da joj dostave poštom kopije svih odluka donesenih od početka te godine. Organizacija je prihvatila da se sakriju detalji uključenih strana, i složila se da plati troškove. Kasnije je organizacija podnela zahtev kojim je tražila uvid u odluke donesene od 2000. godine, tvrdeći da bi te odluke trebale biti objavljene na bilo koji mogući način. Komisija je odbila zahtev za uvid zbog nedostatka vremena osoblja i tvrdila je da informacije koje traži podnosilac zahteva ne predstavljaju informacije prema zakonu za uvid u službene dokumente, a tu odluku su potvrdili domaći sudovi. Nezadovoljna sa presudom domaćih sudova, Organizacija se obratila Evropskom sudu za ljudska prava, tvrdeći da odbijanje zahteva za uvid u dokumente predstavlja kršenje člana 10 Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama.

ESLjD je primetio da se zahtev ne tiče nekog određenog dokumenta, nego niza dokumenata koji su proizvedeni u dato vreme. Štaviše, potreba da se anonimizuju odluke i slanje kopija ovoj organizaciji zahteva resurse. Prema sudu, bilo je iznenađujuće što nijedna odluka komisije nije objavljena u elektronskoj formi ili u bilo kom drugom obliku. Prema tome, poteškoća o kojoj je govorila komisija stvorena je od same te institucije postupkom da se ne objavi nijedna njena odluka. Dakle, razlozi domaćih vlasti za odbijanje zahteva za uvid u odluke komisije su relevantni, ali nedovoljni. Iako nije odgovornost Suda da odluči o tome u kojem obliku treba da osigura pristup odlukama Komisije, Sud je utvrdio da je potpuno odbijanje bilo nesrazmerno i da se ne može smatrati neophodnim u demokratskom društvu.

Odluka: Kršenje člana 10 Konvencije (šest glasa u korist, jedan protiv)

³⁰ Österreichische Vereinigung zur Erhaltung, Sträkung und Schaffung Eines Ëirtschaflich Gesunden Land- und Forstëirtschaflichen Grundbesitzes protiv Austrije, zahtev br. 39534/07, 28. februar 2014, Evropski sud za ljudska prava

6.4 Sprovođenje presude o uvidu u službene dokumente

Novinar Ioan Romeo Roșianu se obratio predsjedniku opštine Bia Mare da tražila uvid u javne informacije³¹. Novinar je podneo tri zahteva različitih tematika a predsjednik je odgovorio kratko putem tri pisma. Pošto pisma nisu sadržala tražene informacije, novinar je podneo tri tužbe upravnom sudu u pokušaju da dobije sudsko naređenje kojim će naterati predsjednika opštine da pruža tražene informacije. U sva tri slučaja, sud je odlučio u korist novinara i naredio je predsjedniku da dozvoli uvid u tražene informacije. Predsjednik opštine je odbio da sprovede odluke. Kada te odluke nisu sprovedene i nakon nekoliko zakonskih napora, novinar se obratio Evropskom sudu za ljudska prava pozivajući se na njegova garantovana prava prema članu 10 Konvencije.

Novinar je osigurao tri konačne presude koje su obavezivale predsjednika opštine da dozvoli uvid u tražene informacije, koje su bile javne prirode. Domaći sudovi su utvrdili da pisma koja pozivaju novinara da ide i uzme kopije nekoliko dokumenata koji sadrže nekoliko informacija bila su otvorena raznim tumačenjima, ali ne mogu se smatrati pravim izvršenjem pomenute presude. Štaviše, Sud ne može utvrditi da li ti dokumenti u tim pismima sadrže tražene informacije od strane podnosioca žalbe, pošto vlada nije dostavila pisma, ili sažetak tih pisama Evropskom sudu za ljudska prava. Sud je imao u vidu da ne može tražiti od države da izvrši sve presude u civilnim slučajevima, bez obzira na prirodu i okolnosti slučaja. No ove vlasti su bile deo opštinske uprave koja je deo države, koja je s druge strane predmet vladavine zakona. Kada jedna vlast odbije ili nije u stanju, bilo to i zakašnjenjem da se uspostavi pravda, onda je taj postupak u suprotnosti sa garancijama podnosioca zahteva tokom saslušanja koje su predviđene Konvencijom. Pošto nije bilo nijednog adekvatnog argumenta za odbijanje zahteva ovog novinara, Sud je utvrdio da je njemu prekršeno pravo na uvid u informacije koje je garantovano članom 10 Konvencije.

Odluka: Kršenje člana 10 Konvencije (jednoglasno)

³¹ Roșianu protiv Rumunije, zahtev br. 27329/06, 24. septembar 2014., Evropski sud za ljudska prava

6.5 Imena advokata prema službenom zadatku

Organizacija "Magyar Helsinki Bizottság" je tražila od nekoliko policijskih odeljenja uvid u imena angažovanih advokata prema službenom zadatku i broj njihovog angažmana³². Sedamnaest odeljenja je dalo uvid u tražene dokumente, dok je pet odeljenja dalo uvid samo nakon što su izgubili sudske sporove koje je organizacija pokrenula. Dva odeljenja su odbila zahtev organizacije za uvid. Organizacija je bezuspešno tužila ova odeljenja pri domaćim sudovima. Na osnovu člana 10, organizacija se obratila Evropskom sudu za ljudska prava, tvrdeći da odbijanje domaćih sudova da naredi objavljivanje informacija predstavlja kršenje prava na slobodu izražavanja.

Na početku je Evropski sud za ljudska prava procenio sprovodivost člana 10 u slučajevima koje se tiču prava na uvid u službene dokumente. Prema Sudu, pravo na osiguranje informacija ne može se uzeti kao nametanje pozitivnih obaveza u jednoj državi da bi se sakupile i distribuirale informacije uz samoinicijativu. Član 10 ne daje osobi pravo na uvid u informacije koje drži javni organ ili ne obavezuje vladu da taj podatak dostavi pojedincu. Međutim, jedno takvo pravo može doći do izražaja ako je objavljivanje informacije naređeno putem sudske odluke i u okolnostima kada je uvid u javne informacijama od suštinske važnosti za sprovođenje prava na slobodu izražavanja jednog pojedinca. Prema Sudu, da li i u kojoj meri uskraćivanje uvida u informacije predstavlja mešanje u pravo na izražavanje podnosioca zahteva treba se proceniti za svaki slučaj pojedinačno, imajući u vidu ove okolnosti: (i) cilj informacije; (ii) prirodu tražene informacije; (iii) ulogu podnosioca zahteva, i (iv) da li je informacija gotova i dostupna. U ovom slučaju, sud je bio zadovoljan što je podnosilac tražio da iskoristi pravo na uvid u informacije o pitanju od javne važnosti, i tražio je uvid u tu svrhu. Informacija je bila potrebna u cilju uživanja prava na slobodu izražavanja. Informacije za određivanje advokata prema službenom zadatku su od velike javne važnosti i one su bile gotove i dostupne. Dalje, sud je utvrdio da te informacije, iako sadrže lične podatke, uglavnom su imale veze sa profesionalnim ophođenjem u kontekstu procesa javnog karaktera. U tom pogledu, profesionalne aktivnosti advokata prema službenom zadatku ne mogu se smatrati privatnim stvarima. Tema istraživanja organizacije imala je veze

³² Magyar Helsinki Bizottság protiv Mađarske, zahtev br. 18030/11, Evropski sud za ljudska prava

sa efikasnošću sistema angažmana advokata prema službenom zadatku i bila je usko povezana sa pravom na pravilni proces, što je osnovno pravo mađarskog zakonodavstva i vrlo važno pravo prema Konvenciji. Svaka kritika ili sugestija za poboljšanje ove usluge koja je tako direktno povezana sa pravom na pravilni proces, treba sa videti kao tema od legitimnog javnog interesa. Sud je bio zadovoljan što je podnosilac nameravao dati doprinos jednoj debati od javnog interesa i iako su tražene informacije imale veze sa ličnim podacima one nisu uključivale informacije van javnog domena.

Odluka: Kršenje člana 10 Konvencije (petnaest glasa u korist, dva protiv)

7.

Zakonodavstvo i odluke

7.1 Zakonodavstvo

Ustav Kosova

Evropska konvencija za ljudska prava i osnovne slobode

Zakon br. 03/L-215 o uvidu u službene dokumente, 25. novembar 2010.

Pravilnik br. 2003/32 o uvidu u službene dokumente, 6. novembar 2003

Pravilnik br. 04/2012 o službenoj evidenciji zahteva za uvid u službene dokumente i paket standardnih dokumenata za zahteve za uvid u službene dokumente, 29. februar 2012.

Pravilnik br. 02/2012/MF za tarife za uvid u službene dokumente, 6. decembar 2012.

7.2 Institucija Ombudsmana

Ž.br.91/2011, 6. jun 2011.

Ž.br.512/2011, 1. jun 2012.

Ž.br..245/2012, 14. januar 2013.

Ž.br.134/2013, 11. februar 2013.

Ž.br.41/2014, 12. maj 2014.

Ž.br.285/2014, 13. jun 2014.

Ž.br.496/2014, 10. juli 2015.

Ž.br.482/2017, 23. januar 2018.

Ž.br.28/2018, 24. maj 2018.

7.3 Državna agencija za zaštitu ličnih podataka

Mišljenje 04/2012, 20. april 2012.

Mišljenje 30/2013, 23. februar 2013.

Mišljenje 53/2014, 30. mart 2014.

Mišljenje 29/2015, 6. mart 2015.

7.4 Osnovni sud u Prištini

Balkanska mreža istraživačkog novinarstva protiv Kancelarije Premijera, A.nr.1335/2012, 26. maj 2015.

Balkanska mreža istraživačkog novinarstva protiv Tužilačkog saveta Kosova, A.nr.1412/2012, 16. jun 2015.

Lëvizja Fol protiv Ministarstvo za transport i telekomunikaciju, A.nr.2284/15, 7. februar 2018.

Institut za napredne studije GAP protiv Ministarstva za ekonomski razvoj, A.nr.750/13, 12. decembar 2017.

Federacija nezavisnih sindikata penzionera Kosova i radnih invalida Kosova protiv Ministarstva rada i socijalne zaštite, A.nr.1186/16, 22. februar 2018

7.5 Evropski sud za ljudska prava

Társaság a Szabadságjogokért protiv Mađarske, zahtev br. 37374/05, 14. jul 2009.

Österreichische Vereinigung zur Erhaltung, Sträkung und Schaffung Eines Eirtschaftlich Gesunden Land- und Forstëirtschaftlichen Grundbesitzes protiv Austrije, zahtev br. 39534/07, 28. februar 2014.

Rosiiianu protiv Rumunije, zahtev br. 27329/06, 24. septembar 2014.

Magyar Helsinki Bizottság protiv Mađarske, zahtev br. 18030/11, 8. novembar 2016.

Këshilli i Mediave të Shkruara të Kosovës
Press Council of Kosovo
Savet Štampe Kosova